

Tisdagen den 6 februari

Kl. 16.00

Förhandlingarna leddes av herr tredje vice talmannen.

§ 1 Justerades protokollen för den 26 januari.

§ 2 Föredrogs från suppleanten i riksdagens löne delegation fru Sigurd-
sen och suppleanten i riksdagens revisorer herr Rune Johansson,
Norrköping, inkomna skrivelser, vari dessa av sagt sig nämnda uppdrag.

Med anledning härav beslöt kammaren dels att godkänna avsägelse rna,
dels att val skulle anställas i föreskriven ordning.

§ 3 Om utvidgning av fiskegränsen i Östersjön

Herr jordbruksministern BENGTTSSON erhö ll ordet för att besvara
herr Hedins (m) i kammarens protokoll för den 24 januari intagna fråga,
nr 51, och anförde:

Herr talman! Herr Hedin har frågat mig, om regeringen har för avsikt
att under årets riksdag lägga fram förslag om utvidgning av fiskegränsen i
Östersjön.

Jag vill först erinra om vad jag anförde i denna fråga den 19 maj i fjol
som svar på en interpellation av herr Hedin. Jag framhö ll då bl. a. att det
i överensstämmelse med Sveriges traditionella ståndpunkt i liknande
sammanhang var den svenska regeringens inställning att en utflyttning av
den svenska fiskegränsen i Östersjön borde ske i samförstånd med övriga
berörda stater.

Regeringen undersöker sedan en tid tillbaka förutsättningarna för
samförstånd mellan Östersjöstaterna i frågan. Först när resultatet av
denna undersökning föreligger avser regeringen att ta slutlig ställning till
frågan om en utvidgning av vår fiskegräns i Östersjön.

Herr HEDIN (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret på min
fråga. Att jag igen tagit upp denna fråga, som jag tog upp förra året, beror
på att man bland fiskarna utefter hela Östersjökusten anser att det är
utomordentligt angeläget att få den löst så snart som möjligt. Det är ju så
att vi för närvarande bara har skydd till 4 sjömil. Där utanför kan alltså
främmande länders fiskare hålla till, och det gör de i mycket stor
utsträckning ibland. De kan komma med mycket stora flottor — ett
moderfartyg och ibland över 100 fisketrålare. När de har fiskat inom ett
område, lönar det sig inte för de svenska fiskarna att gå ut där under den
närmaste veckan eller de närmaste fjorton dagarna. Detta gäller framför
allt utanför Gotland men också utanför Stockholms, Sörmlands, Öster-

Tisdagen den
6 februari 1973

*Om utvidgning av
fiskegränsen i
Östersjön*

Tisdagen den
6 februari 1973

*Om utvidgning av
fiskegränsen i
Östersjön*

götlands och Kalmar läns skärgårdar.

Det har gått ganska lång tid sedan denna fråga aktualiserades och jag tycker nog att det är på tiden att den blir löst mycket snart. Polen och Sovjetunionen har som bekant redan en gräns vid 12 sjömil. Det torde inte vara några svårigheter att komma överens med Finland och Danmark, och jag kan inte förstå att det skall föreligga några hinder för att mycket snart lösa denna fråga i positiv riktning. Vi har ju i Sverige på Västkusten tidigare en gräns vid 12 sjömil. När gränsen flyttades ut från 4 till 12 sjömil, kom man där ömsesidigt överens med Danmark att man skulle fiska intill varandras kuster som tidigare. Jag förutsätter att man när det gäller Danmark också får träffa motsvarande överenskommelse i Östersjön. Vi har ju intresse av att fiska utanför Bornholm och danskarna intill den svenska kusten.

Jag hoppas alltså att jordbruksministern mycket snart skall komma fram till resultat som kan leda till det samförstånd som naturligtvis är önskvärt att uppnå i detta sammanhang. Men skulle det eventuellt vara något land som av något för mig obekant skäl inte skulle vilja vara med på noterna, tycker jag att Sverige ändå ensidigt skall flytta ut fiskegränsen. Det har de andra länderna gjort.

Herr jordbruksministern BENGTSSON:

Herr talman! Jag tror inte det finns anledning att befara den situation som herr Hedin nämnde i slutet av sitt inlägg, att vi skall behöva flytta ut fiskegränserna i strid mot önskningar från de andra Östersjöländerna. Vi har ju båda den uppfattningen att en utflyttning bör ske i samförstånd. Jag ser inte någon anledning att vara pessimist i dag, men herr Hedin vet ju att det tar lite tid när man skall förhandla och resonera med utländska stater, och det är ju fråga om rätt många kring Östersjön. Därför har jag inte vågat ange någon tidpunkt när en överenskommelse kan vara klar, men jag har precis samma önskan som herr Hedin att vi snart skall få den här frågan ur världen. Jag kan dock av helt naturliga skäl inte ange någon exakt tidpunkt.

Herr HEDIN (m):

Herr talman! Jag får erkänna att jag har förståelse för att jordbruksministern inte kan ge något konkret besked om tidpunkten. Men jag är tacksam för den mycket positiva uppfattning jordbruksministern har om möjligheterna att ganska snart komma fram till resultat i detta avseende. Jag har personligen talat med åtskilliga företrädare för de andra länderna runt Östersjön, och jag vet att de sannolikt inte har några invändningar att göra. Jag hoppas som jordbruksministern att det snart skall vara möjligt att få en lösning till stånd.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Ang. problemen med i havet sänkta stridsgaser m. m. från andra världskriget

Nr 18

Tisdagen den
6 februari 1973

*Ang. problemen
med i havet sänkta
stridsgaser m. m.
från andra världs-
kriget*

Herr jordbruksministern BENGTTSSON erhöll ordet för att besvara herr Nilssons i Trobro (m) i kammarens protokoll för den 24 januari intagna fråga, nr 52, och anförde:

Herr talman! Herr Nilsson i Trobro har frågat vilka initiativ regeringen tagit för att komma till rätta med de problem för t. ex. fisket som härrör från stridsgaser som sänkts i samband med andra världskriget, särskilt beträffande farvattnen kring Bornholm.

Redan år 1947 utarbetade civilförsvarsstyrelsen i samråd med försvarets forskningsanstalt (FOA) och marinförvaltningen anvisningar att iakttagas vid fynd av stridsgas. Vidare har fiskeristyrelsen i augusti 1969 till fiskarna sänt ut av FOA utarbetade anvisningar rörande behandling av skador genom senapsgas.

Det kan vidare nämnas att det område utanför Bornholm inom vilket gasammunition sänkts utmärkts på sjökort.

FOA håller personal och materiel i beredskap för indikering och sanering om senapsgas kommer upp till ytan.

Regeringen har år 1968 uppdragit åt statens naturvårdsverk att samordna och initiera forskningsverksamhet beträffande Östersjön. Naturvårdsverket följer därmed också vad som sker i fråga om senapsgasen i Östersjön.

Några ytterligare åtgärder anser jag inte för närvarande behöva vidtas.

Herr NILSSON i Trobro (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret, som vittnar om att en mängd initiativ har tagits för att förhindra skadeverkningar av de dumpade partierna av gas och ammunition. Jag vill emellertid ändå erinra om att denna dumpning naturligtvis har vållat mycket stort avbräck för fisket i dessa vatten. Granater och bomber med tusentals ton stridsgas har legat i vattnet ända sedan andra världskriget. Särskilt fisket är utsatt för dessa risker, och vid åtskilliga tillfällen har det inträffat att gasbehållare kommit in i trålarna och åstadkommit stora skador på dessa. Har behållarna då innehållit senapsgas, har det varit stor risk för manuella skador, vilka också inträffat vid åtskilliga tillfällen.

Senapsgas är ju en oljelig vätska, och den är mycket svår att få bort ur fiskeredskapen. Den är nästan olöslig i vatten och löses endast i organiska lösningsmedel. Kommer senapsgasen i beröring med huden kan det, om den inte observeras omedelbart, uppstå mycket stora och svåråtkäta sårskador.

Nu har det förflutit ungefär 25 år sedan dumpningen skedde, och en stor del av materialet är på väg att rosta sönder. Därför kan det fortfarande inträffa stora skador för fiskare i dessa farvatten. Jag vill fråga herr jordbruksministern huruvida någon ersättning kan utgå, om ytterligare skador skulle inträffa.

Herr jordbruksministern BENGTTSSON:

Herr talman! Om fiskarna och deras redskap skulle skadas vid beröring med senapsgas, så är det naturligtvis möjligt att utge ersättning ur katastrofanslaget. Såvitt jag har mig bekant har det emellertid inte hänt någonting de två senaste åren. 1969 och 1970 hade vi rätt besvärande problem med det här.

Jag har följt frågan noga och vet att fiskarna i dessa farvatten känner sig rätt lugna. De är medvetna om riskerna, och de cirkulär de fått genom fiskeristyrelsen talar också om hur de skall bete sig om de skulle råka ut för skador.

Svaret på den konkreta frågan är självfallet att om ett fiskelag åsamkas skador för stora värden, så är vi beredda att pröva ersättningsfrågan.

Herr NILSSON i Trobro (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för det positiva svaret på min fråga. Senast en skada inträffade var väl någon gång på hösten 1971. Skulle skador inträffa i fortsättningen, så hoppas jag att ansökningarna om ersättning blir välvilligt bedömda.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts proposition nr 12 till civilutskottet.

§ 6 Föredrogs, men bordlades åter finansutskottets betänkanden nr 3–5.

§ 7 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna nr 29 och 30.

§ 8 Interpellation nr 31 ang. färdigställandet av storflygplatsen Landvetter vid Härryda

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAFSON i Göteborg (fp), som yttrade:

Herr talman! Den nya storflygplatsen Landvetter vid Härryda skall enligt nuvarande planering tas i bruk hösten 1977.

Riksdagen beslöt emellertid år 1971 enhälligt att hemställa till Kungl. Maj:t att låta undersöka och ta till vara de möjligheter som kan föreligga att tidigarelägga utbyggnaden av flygplatsen. Anledningen till detta var att Torslanda flygplats kommer att få mycket svårt att klara av Västsveriges flygtrafik längre än till ungefär 1975 utan dyrbara kortsiktiga investeringar. Regeringen anmodade luftfartsverket att undersöka dessa möjligheter, och ett alternativ som skulle möjliggöra ett snabbare färdigställande av flygplatsen vid Härryda lades fram.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 5 maj förra året skulle emellertid riktpunkten för byggandet av den nya storflygplatsen vid Härryda vara ett färdigställande av flygplatsen under år 1977.

Ytterligare ett starkt skäl för ett påskyndande av arbetet har framkommit under de senaste åren, nämligen den stora arbetslösheten

bland tekniker och byggarbetare. Detta har föranlett den s. k. byggarbetsgruppen att i sitt nyligen framlagda program ta upp flygplatsen vid Härryda bland de projekt som bör komma i fråga vid prövningen av möjligheterna att tidigarelägga investeringar.

I årets statsverksproposition har departementschefen sagt att det med hänsyn till den begränsade kapacitet som Torslanda kan erbjuda den starkt expanderande flygtrafiken i regionen är angeläget att luftfartsverket såvitt möjligt påskyndar genomförandet av Härrydaprojektet. Om luftfartsverket på grund av arbetet med Arlanda skulle ha svårt att fullfölja en snabbare planering med egna experter bör den lediga kapacitet som finns hos experter utanför verket kunna anlitas.

Då det här finns starka såväl trafikekonomiska som sysselsättningspolitiska skäl för att påskynda arbetet förutsätter jag att man är beredd att göra extra ansträngningar för att flygplatsen skall bli färdig år 1976 eller att i varje fall sommartrafiken år 1977 kan ske från densamma. Jag vill därför anhålla om kammarens tillstånd att till herr kommunikationsministern få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder tänker statsrådet låta vidtaga för att åstadkomma ett snabbare färdigställande av storflygplatsen Landvetter vid Härryda?

Denna anhållan bordlades.

§ 9 Interpellation nr 32 ang. Skånes utvecklings- och miljöproblem

Ordet lämnades på begäran till

Herr SVENSSON i Malmö (vpk), som yttrade:

Herr talman! Den pågående diskussionen om Sturup och det anslutande vägbygget aktualiserar med nödvändighet den större frågan om Skånes planerings- och utvecklingsproblem över huvud.

Skåne är landets mest tätbefolkade provins. Det totala befolkningstrycket är avsevärt och i Malmöhus län utomordentligt starkt. En rad svåra aktuella och framtida problem går tillbaka på detta förhållande.

Bebyggelsen koncentreras till landskapets sydöstra del och sprids koncentriskt från Malmö-Lundområdet. Detta tryck har negativt påverkat regionens och hela provinsens miljöstandard. Malmö har blivit landets mest högexploaterade stad. I stora förstadsområden har utvecklats allvarliga fysiska och sociala miljöstörningar. Bullerproblemen är t. o. m. efter internationella mått grava. En ständig beskärning av grönområden äger rum och har berövat invånarna i denna del av provinsen möjligheten till reell naturkontakt inom en 70-kilometersradie. Förfylningen av den fysiska miljön liksom vattenföroreningen har kraftigt förvärrats genom åren. Landskapets fortskridande "asfaltering" är inte bara ett symboliskt utan ett bokstavligt fenomen. Trycket från utländska intressen blir över hela provinsen alltmer markerat. Intensifierad skogsdrift i samband med skogsnäringens förskjutning söderut i landet skärper trycket på miljön.

Samtidigt lider provinsen ekonomiskt av påtagliga balansproblem. Dess västra del är överexploaterad, dess östra del har alltid haft ett otillräckligt ekonomiskt underlag i förhållande till sin befolkning. Endast

6 à 7 mil från Malmö ligger en avfolkningsregion med 70 000–80 000 invånare.

Provinsens kännetecken är bristande ekonomisk integration. Trots sin ringa yta är den uppdelad i fem funktionella arbetsmarknader, som inbördes har tämligen små kontakter. Löneskillnaderna är avsevärda mellan dessa olika delar av provinsen. Tätbebyggelsens expansion har varit oplanerad och präglad av kortsiktighet. Kommunikationsfrågan har aldrig lösts från större regional utgångspunkt.

Tydligare än i kanske någon annan region framstår problemen som en följd av bristande samhällelig styrning och översiktlig planering. Härtill har bidragit uppdelningen i två län med mycket olika ekonomisk situation och delvis motstridiga intressen. Uppdelningen i kommunala planeringsområden verkar också isolerande ur hela provinsens synpunkt. Behovet av en central syn är i hög grad angeläget. Emellertid ger riksplanarbetet hittills endast sporadisk ledning för ett allskånskt planeringsarbete. Den fysiska riksplanen begränsas för Skånes vidkommande till några få, allmänt hållna överväganden och tar inget grepp på vare sig den fysiska eller den ekonomiska problematiken i övrigt. Detta är en allvarlig brist, som redan har vållat flera tivelaktiga lösningar av viktiga planeringsproblem. En central attityd och en central ledning är därför i hög grad behövlig.

Mot bakgrund av det som här anförts anhåller jag att till herr civilministern få ställa följande fråga:

Vilken inställning intar man från civildepartementets och regeringens sida till Skånes utvecklings- och miljöproblem, och vilka initiativ ämnar man ta för att bidra till dessa problems lösning?

Denna anhållan bordlades.

§ 10 Interpellation nr 33 ang. SJ:s organisation i Ångeområdet

Ordet lämnades på begäran till

Herr STADLING (s), som yttrade:

Herr talman! I trafikutskottets betänkande nr 22 år 1972 angående ändrad regional organisation av SJ anfördes bl. a. följande: "Utskottet förutsätter också i enlighet med sitt uttalande vid fjolårets riksdag, att beträffande SJ:s organisation i Ångeområdet regionalpolitiska synpunkter vederbörligen beaktas."

Detta riksdagens uttalande har blivit föremål för olika tolkningar. Representanter för Ånge kommun och regionens riksdagsmän har med anledning av planer på förändringar i SJ:s verksamhet och organisation i Ångeområdet tolkat riksdagens beslut så, att de regionalpolitiska synpunkterna på omorganisationen i hög grad måste beaktas.

Från SJ:s centrala ledning har framhållits att riksdagens uttalande inte får ges en sådan restriktiv tolkning att regionalpolitiska skäl skulle vara bindande för SJ i dess planering av distriktens verksamhet, utom i vissa undantagsfall. Enligt information som utgått till företagsnämnder tycks samma uppfattning råda bland SJ:s lokala planerare.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr kommunikationsministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att redovisa sin tolkning av riksdagens beslut beträffande SJs framtida organisation i Angeområdet?

Nr 18

Tisdagen den
6 februari 1973

Denna anhållan bordlades.

§ 11 Anmälades och bordlades

Framställning

Nr 8 Fullmäktiges i riksbanken förslag om dispositionen av riksbankens vinstmedel för år 1972

§ 12 Anmälades och bordlades

Skatteutskottets betänkande

Nr 2 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1972:147 med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370), m. m. jämte motioner

§ 13 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor denna dag framställts, nämligen av

Nr 66 Herr *Hallgren* (vpk) till herr socialministern angående säkerhetsåtgärderna vid transport av giftiga ämnen:

Anser statsrådet att under senare tid konstaterade fall av uppenbart bristfälliga emballage och säkerhetsåtgärder vid transporter av giftiga och vådliga ämnen bör föranleda en snabböversyn och skyndsamt utarbetande av skärpta bestämmelser i syfte att trygga elementära arbetarskydds- och miljövårdsintressen?

Nr 67 Herr *Åsling* (c) till herr försvarsministern om förläggning till Östersund av vissa skolor för krigsmakten:

När beräknas riksdagens beslut av år 1971 om att i Östersund inrätta en för krigsmakten gemensam förvaltningsskola och att till Östersund omlokalisera arméns tekniska skola kunna realiserar?

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 16.15.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert